

ÚVODNÍK

Výzkumná univerzita a vzdělávání

Výzkumnou univerzitu charakterizuje nejen samotný kvalitní výzkum či podíl prostředků získávaných výzkumnou činností na celkovém rozpočtu, ale také efektivní sepětí výzkumu se vzděláváním. Ačkoli se vcelku oprávněně předpokládá, že kvalitní univerzitní výuka může být nejlépe zajištěna tam, kde je prováděn kvalitní výzkum, není v praxi jednoduché dosáhnout synergie těchto dvou základních akademických činností.

V posledních letech se proto ve vzrůstající míře obrací pozornost akademické komunity k doktorskému studiu, které je jedním z přirozených styčných bodů vzdělávání a výzkumu na vysoké škole. V mezinárodní debatě o vývoji terciárního vzdělávání se toto dříve spíše opomíjené téma stává nejen stále více diskutovanou otázkou, ale v určitém smyslu i prioritou mezinárodních integračních procesů ve vysokém školství (např. boloňského procesu). Masarykova univerzita v rámci své strategie aktivní účasti v evropské vysokoškolské politice tuto tendenci včas rozpoznala a snažila se vytvořit podmínky proto, aby doktorské studium na naší univerzitě mohlo dobře plnit funkce, které od něj doktorandi i akademičtí pracovníci očekávají. Proto jsme nedávno v oblasti doktorského studia přistoupili k několika podstatným změnám. Masarykova univerzita inovovala a integrovala studijní předpisy pro doktorské studijní programy, zavedla v doktorském studiu kreditový systém založený na Evropském systému převodu kreditů (ECTS), vytvořila jasné legislativní podmínky pro joint-degrees a také výrazně podporovala změnu zákona o vysokých školách umožňující prodloužení standardní doby doktorského studijního programu ze tří na čtyři roky.

V tomto akademickém roce bude na univerzitě uváděna tato změna do praxe v těch doktorských programech, které jsou takto nově akreditovány. Cílem úpravy je vytvořit lepší podmínky pro úspěšné absolvování doktorského studia. Konkrétním výsledkem je pak dosažení výhodnějšího financování, a to jak z hlediska univerzity v rámci státní příspěvkové politiky, tak zejména z hlediska studentů, jímž se ve čtyřletých programech prodlouží doba, po níž jsou podporováni stipendiem. Celkové podmínky studia, finanční zabezpečení a podpora doktorandů patří k oblastem, v nichž bude ještě potřeba hledat další zlepšení. Vedle správného nastavení studijních povinností a standardů tvůrčí práce doktorských studentů jsou to totiž právě tyto okolnosti, které významně ovlivňují úspěšnost doktorského studia. Je v zájmu univerzity, aby sociální a ekonomické podmínky v doktorských studijních programech byly na stejné vysoké úrovni jako zázemí akademické. V blízké budoucnosti bude na MU také nutné důkladněji zvažovat vhodný poměr mezi počtem doktorských a ostatních studentů, neboť adekvátní počet doktorandů (s významným zastoupením zahraničních studentů) vztahený k velikosti instituce, je jedním ze znaků dobré výzkumné univerzity. V tomto ohledu naše univerzita obvyklé parametry ještě zcela nenaplnuje. Mělo by proto být naší ambicí a z hlediska budoucnosti i bytostným zájmem počet kvalitních doktorských studentů zvyšovat.

Petr Fiala,
rektor Masarykovy univerzity

UDÁLOSTI

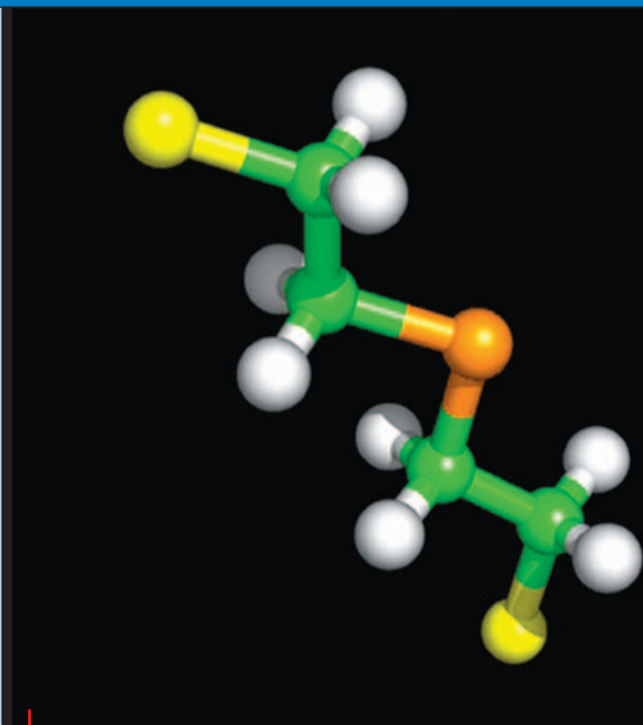
Vědci z MU získali patent na metodu likvidace yperitu

Nová metoda likvidace yperitu, kterou vyvinuli vědci z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity a Vojenského technického ústavu, získala český patent. Podstatou vynálezu je objevení enzymu umožňujícího rozložit yperit efektivněji a šetrněji než všechny dosud používané prostředky.

„V ekonomickém světě je nutné chránit duševní vlastnictví před konkurencí. Vývoj nové technologie stojí určité náklady a díky patentu můžeme nyní technologii využívat přednostně. To umožní vytvoření zisku, který pokryje náklady na dosavadní vývoj a i na další výzkumné a vývojové aktivity,“ řekl člen výzkumného týmu z Přírodovědecké fakulty Zbyněk Prokop.

Šetrný způsob likvidace yperitu pomocí enzymu objevili vědci v Loschmidových laboratořích Přírodovědecké fakulty MU a Vojenského technického ústavu před dvěma lety. Výzkum nové metody trval asi dva roky a stál několik milionů korun.

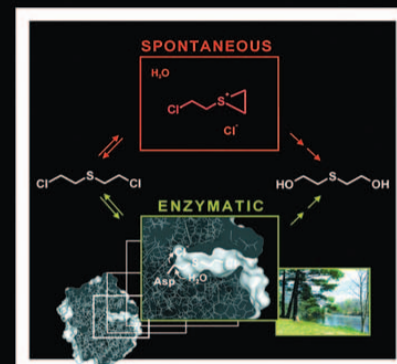
Enzymy na likvidaci yperitu byly izolovány z půdních mikroorganismů. Ve srovnání s dosud používanými dekon-

Vědci z MU získali patent na technologii pro likvidaci bojové látky yperitu (obrázek vlevo). Molekula yperitu se váže do aktivního místa enzymu, který je schopen yperit rozložit a přeměnit jej na neškodnou látku (zelená v obrázku vpravo). Enzymy jako přírodní látky se po aplikaci rozloží a nekontaminují životní prostředí. Spontánním rozkladem vzniká meziprodukt, který může způsobovat poškození tkání.

taminačními přípravky jsou enzymy mnohem šetrnější k ošetřovaným plochám i k životnímu prostředí, ve kterém

se po použití snadno a rychle rozkládají. V případě enzymu dokáže jedna molekula zneškodnit tisíce molekul yperi-

tu, čímž se snižuje jednotková spotřeba nového dekontaminačního přípravku.

/pokračování na straně 2 ▶

Vysoké školy si společně posvítí na plagiáty

Polovina českých veřejných vysokých škol se připojila k novému projektu Masarykovy univerzity, který má odhalovat plagiáty v závěrečných pracích studentů. Univerzita se rozhodla k tomuto kroku poté, co se osvědčil její vlastní systém na odhalování podobností mezi všemi dokumenty uloženými v elektronickém Archivu MU. Zároveň tak zareagovala na zájem ostatních vysokých škol. Společný projekt vysoké školy předložily v rámci centralizovaných projektů ministerstva školství. Se zprovozněním se počítá v průběhu několika měsíců.

„Základním cílem projektu je přispět ke zvýšení kvality závěrečných prací, které jsou odevzdávány a obhajovány na vysokých školách,“ uvedla prorektorka MU Ivana Černá. K tomu má projekt přispět dvěma způsoby. Jednak v jeho rámci vznikne celonárodní archiv závěrečných prací, u nichž se vysoké školy budou moci rozhodnout, v jaké míře je zpřístupní veřejnosti. Druhá věc je, že mezi

Systém boje proti plagiátorství funguje v rámci Informačního systému MU, který byl v srpnu spuštěn na nových počítačích. Foto: Archiv IS MU.

takto shromážděnými pracemi bude možné zjistit podobnost a odhalit dokumenty, které nejsou původním autorským dílem. „Kopírování je praxe, která degraduje hodnotu vysokoškolského vzdělání a poškozuje absolventy, kteří svoji práci vytvořili poctivě,“ vysvětlila prorektorka Černá.

Podle zástupců MU funguje systém také jako účinná prevence. Snadné odhalení, které systém umožňuje, studenty předem odrazuje před podvodem samotným. „V akademickém roce 2006/2007, kdy byl systém na univerzitě oficiálně zaveden, nebyl odhalen jediný plagiát,“ pochlubila se Černá s dobrými výsledky.

Podstatné je, že v celém procesu odhalování plagiátů bude pořád hrát svoji roli lidský faktor. Aplikace je sice schopná vyhledávat podobné či shodné části textů a poskytnout informace o míře podobnosti, ale zůstává na odpovědných osobách, tedy učitelích, jestli podobnost skutečně označí jako plagiát. Může jít totiž o správně označenou citaci či parafrázi. Označené případy pak ještě posuzuje disciplinární komise, která doporučuje děkanovi příslušné fakulty, jak s takovým studentem naložit. Praxe na MU je

podle Černé taková, že pokud se jedná o podvrženou závěrečnou práci, vede přečin k vyloučení studenta.

Cena systému v prvních třech letech by podle koordinátorky projektu Jitky Brandejsové neměla překročit osm milionů korun. „Výhodou je, že máme na MU již vybudované technologické zázemí a zkušenosti s provozem. V důsledku toho v podstatě odpadají testovací fáze a můžeme začít během několika měsíců,“ uvedla Brandejsová.

Masarykova univerzita bude mít díky svým zkušenostem na starosti technickou a organizační stránku projektu. Ostatní školy vyberou své pracovníky jako součást týmu. Jejich úkolem bude vyřešit, jak na dané škole konkrétně vkládat práce, dále který režim vkládání prací a jaká přístupová práva zvolit. Budou se také podílet na tvorbě pravidel postupu při odhalení plagiátu. „V současnosti je do projektu zapojeno dvanáct veřejných škol a s dalšími jednáme. To ovšem neznamená, že by se kdykoliv nemohly připojit další. Předpokládáme, že budou moci přistoupit i nevěřejné školy,“ dodala Brandejsová.

/pokračování na straně 2 ▶

V TOMTO ČÍSLE NAJDETE:

Průzkum mezi absolventy Masarykovy univerzity

str. 3

Nové výrobní prostory pro přípravu protinádorových vakcín

str. 5

Digitální archiv obrazových medicínských informací

str. 6

Stručný průvodce prváka

str. 9